

پیش بینی سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز

مریم خدمتگذار^۱، فاطمه ظهیری^۲، سید مجتبی خلیل الهی قوچان عتیق^۳، حسین ظهیری خمارتاش^۴

^۱ دانش آموخته مقطع کارشناسی رشته علوم تجربی، معلم مقطع ابتدایی مدارس شهرستان قوچان
^۲ دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد رشته مشاوره شغلی، معلم مقطع ابتدایی مدارس شهرستان قوچان
^۳ دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی، معلم مقطع ابتدایی مدارس شهرستان قوچان
^۴ دانشجوی مقطع کارشناسی رشته مهندسی بهداشت محیط، دانشگاه بقیه الله

چکیده

هدف اصلی از انجام این پژوهش بررسی پیش بینی سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز بود. این پژوهش از نوع کاربردی بوده و برای اجرای آن از روش همبستگی استفاده شد. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل کلیه دانش آموزان ابتدایی شهرستان قوچان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می باشد. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله ای از بین کلیه مدارس ابتدایی هشت مدرسه (چهار پسرانه و چهار دخترانه) به صورت تصادفی انتخاب و در هر مدرسه به صورت تصادفی یک کلاس انتخاب و تمام دانش آموزان آن کلاس ها یعنی ۲۰۰ نفر (۱۰۰ پسر و ۱۰۰ دختر) به عنوان نمونه آماری در پژوهش حاضر شرکت داده شدند. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه و برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون های آماری رگرسیون و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS23 صورت گرفته است. یافته های این پژوهش نشان داد که کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی را پیش بینی می کند. در خصوص فرضیه دوم مشخص گردید که کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز، سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی را پیش بینی می کند و در نهایت نتایج نشان داد که بین سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

واژه های کلیدی: سازگاری تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، کیفیت ارتباط معلم - دانش آموز، شهرستان قوچان

مقدمه

سیاست های آموزشی نهاد آموزش و پرورش، علاوه بر توسعه علمی و گسترش سطح سواد و معلومات، شامل رشد و بالندگی بهداشت روانی جامعه نیز می گردد. کودکان و نوجوانان بهترین سال های عمر خود را در مدرسه می گذرانند و تجربه هرگونه شکست یا موفقیت در این دوران، تأثیری عمیق بر نگرش مثبت یا منفی آن ها از خود و توانایی هایشان بر جا می گذارد. موفقیت و پیشرفت در تحصیل علاوه بر رشد علمی به سلامت روانی دانش آموزان نیز کمک می کند. از سوی دیگر، عدم موفقیت تحصیلی و فشارهای روانی ناشی از آن، بهداشت روانی را برهم زده، دانش آموز و جامعه را متحمل خسارت های جبران ناپذیری می نماید. نظریه های جدید آموزش معتقدند باید فراگیران را به فعالیت واداشت و از این طریق هم باعث ایجاد نگرش، انگیزه و باور مثبت و هم باعث بهبود عملکرد تحصیلی آنان شد. (آلدرمن، ۲۰۱۰)

با توجه به این موضوع کاملاً منطقی است که منابع و امکانات به کار گرفته شده در تعلیم و تربیت به گونه ای برنامه ریزی و سازمان دهی شود تا علاوه بر آموزش علوم و انتقال اطلاعات به نسل آینده، بتواند با اتخاذ راهکارهای عملی، همچون: استفاده از شیوه های نوین آموزشی، ارتباط مؤثر معلم و دانش آموز و از همه مهم تر، آموزش فنون یادگیری و مهارت های تحصیلی کارآمد به دانش آموزان، از یک سو منجر به کسب موفقیت تحصیلی شده و از سوی دیگر، با ایجاد نگرش مثبت در فراگیران، بیش از پیش به رشد بهداشت روانی آن ها کمک کرده، احساس خودکارآمدی و سرزندگی را در آن ها بهبود بخشد. (کولی و همکاران، ۲۰۱۱)

یکی از گرایش های بدیع روانشناسی، روانشناسی مثبت نگر است که یکی از سازه های کلیدی آن در زمینه تحصیل، سرزندگی تحصیلی است. همچنین عوامل شناختی و انگیزشی مختلفی با موفقیت نظام آموزشی ارتباط دارند و با توجه به اینکه سرزندگی تحصیلی نیز با موفقیت نظام آموزشی ارتباط دارد، لذا با طراحی و آموزش سرزندگی تحصیلی می توان تا حدودی موفقیت نظام آموزشی را تضمین کرد. سرزندگی تحصیلی به عنوان یکی از مؤلفه های بهزیستی روانی است که تاب آوری تحصیلی را در چارچوب زمینه روانشناسی مثبت منعکس می کند. (زارع، ۱۳۹۵)

دانش آموزانی که سازگاری و سرزندگی بالا دارند، تکالیف دشوار را به عنوان چالش می بینند، نسبت به اهدافشان متعهد باقی می مانند و در صورت شکست به تلاش خود می افزایند و نهایتاً پشتکار آن ها موجب موفقیت می شود، اما برای دانش آموزان دارای سازگاری و سرزندگی پایین، تکالیف دشوار در حکم تهدید شخصی هستند و مواجهه شدن با شکست، موجب درماندگی و دست کشیدن از تلاش و نهایتاً اکتفا به عدم موفقیت می شود. بنابراین، سازگاری و سرزندگی آثار متنوعی بر عمل افراد داشته، فعالیت های انتخابی آن ها را تحت تأثیر خود قرار می دهد. افراد گرایش به انجام فعالیت هایی دارند که صلاحیت و کفایت لازم برای انجام آن را داشته باشند و از انجام فعالیت هایی که در آن ها احساس کفایت نمی کنند پرهیز می نمایند، آن ها فقط در صورتی درگیر این فعالیت ها می شوند که احساس کنند برایشان منفعتی در پی خواهد داشت و در غیر این صورت، انگیزه کمی به درگیر شدن در چنین فعالیت هایی دارند. (دهقانی زاده و همکاران، ۱۳۹۳)

سازگاری تحصیلی یکی از متغیرهایی است که در دانش آموزان دارای ناتوانی های یادگیری آسیب می بیند. عبدالله و همکاران معتقدند سازگاری تحصیلی یک مفهوم چندبعدی بوده و به معنای توانایی افراد در پاسخگویی موفقیت آمیز به تقاضاهای متنوع و مختلف محیط آموزشی است. سازگاری تحصیلی به مجموعه واکنش هایی گفته می شود که به وسیله آن فرد آماده می شود تا پاسخی موزون و هماهنگ با شرایط مدرسه و فعالیت هایی که آن محیط از وی می خواهد، ارائه کند. دانش آموزان دارای ناتوانی های یادگیری در کنار مشکلات تحصیلی و شناختی از مشکلاتی در سازگاری هیجانی و اجتماعی مانند سطوح بالای طرد اجتماعی، انزوا و تنهایی، ارتباط کم با دیگران، ادراک از خود پایین و سطوح بالای افسردگی و اضطراب رنج می برند. (آلتونسوی و همکاران، ۲۰۰۹)

^۱Alderman^۲Collie^۳Altunsoy

در سازمان های آموزشی و به ویژه سازمان آموزش و پرورش و به طور اخص مدارس و به طور اساسی مدیران و معلمان و سایر اعضای مدرسه با دانش آموزان سروکار دارند (حسینی، ۱۳۹۳). میر کمالی (۱۳۹۵) یکی از مهم ترین علائم و نشانه های وجود اختلال در روابط انسانی را نامطلوب بودن بازده و یا همان عدم پیشرفت تحصیلی و تربیتی دانش آموزان، علی رغم وجود تکنولوژی و امکانات لازم می داند (میرکمالی، ۱۳۸۶). ملکی (۱۳۹۴) صلاحیت معلم را در مجموعه شناخت ها، گرایش ها و مهارت هایی می داند که معلم با کسب آن ها می تواند در جریان تعلیم و تربیت به پرورش جسمی، عقلی، عاطفی، اجتماعی و معنوی فراگیران کمک کند. از آنجاکه مهم ترین هدف هر سازمان آموزشی یادگیری دانش آموزان می باشد و از طرفی بیشترین روابط موجود در مدارس روابط بین معلمان و دانش آموزان است به اعتباری می توان گفت مسئولیت اصلی فرایند یاددهی-یادگیری و به طور کلی امر آموزش و پرورش دانش آموزان به عهده معلمان است (رشیدی، ۱۳۹۴). بر این اساس می توان بخشی از صلاحیت های معلمان را از طریق سنجش روابط انسانی مطلوب با دانش آموزان و در نتیجه تأثیر این فرآیند بر پیشرفت تحصیلی آن ها سنجید. محیط مشوق و حمایتگر در مدرسه و کلاس هایی که در آن احترام متقابل میان معلم و دانش آموزان برقرار و روابطی مبتنی بر همکاری و مشارکت میان دانش آموزان حاکم باشد، نه تنها رضایت و شادمانی دانش آموزان را تأمین می کند بلکه بر اساس یافته های فیشر و همکاران (۱۹۹۵) بین رفتار میان فردی معلم، پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان به درس رابطه معناداری ایجاد می کند (بازرگان و صادقی، ۱۳۸۰). بر این اساس آنچه این تحقیق به دنبال آن است این است که کیفیت مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان چگونه است و آیا بین کیفیت ارتباط معلم دانش آموز با سازگاری و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟

دومین متغیری که در این پژوهش قصد بررسی تأثیر کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز بر آن است، سرزندگی تحصیلی می باشد. سرزندگی آموزشی به پاسخی مثبت، سازنده و انطباقی اشاره می کند که شامل انواع چالش ها و موانعی که در موقعیت های روزمره و عادی آموزشی اتفاق می افتد (پوت وین و همکاران، ۲۰۱۲). سرزندگی آموزشی سازه ای است که از درون روان شناسی مثبت برخاسته (مارتین^۵، ۲۰۱۴) و به این واقعیت اشاره دارد که آن می تواند دانش آموزان را توانا کند تا به موفقیت آمیزی با موانع و چالش های تحصیلی هم چون نمرات ضعیف، فشار امتحان، تکالیف سخت و دشواری که در طول تحصیل و مدرسه رخ می دهد به مقابله برخیزند (مارتین و مارش، ۲۰۰۹).

یکی از متغیرهایی که در محیط مدرسه ممکن است تحت تأثیر کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز قرار گیرد، سازگاری تحصیلی دانش آموزان می باشد. در عصر حاضر تعلیم و تربیت و به طور کلی تحصیل بخش مهمی از زندگی افراد را تشکیل می دهد، علاوه بر این کیفیت و کمیت این تحصیل نیز نقش مهمی در آینده افراد ایفا می کند. نزدیک به یک قرن است که روانشناسان به صورت گسترده در تلاش برای شناسایی عوامل پیش بینی کننده پیشرفت تحصیلی نظیر سازگاری بیشتر با محیط و عوامل محیط آموزشی می باشند (نریمانی، ۱۳۹۴). در روانشناسی، سازگاری فرایندی کم و بیش آگاهانه فرض می شود که بر پایه ی آن فرد با محیط اجتماعی، طبیعی یا فرهنگی انطباق می یابد. این انطباق مستلزم آن است که فرد خود را تغییر داده یا اینکه فعالانه تغییراتی در محیط ایجاد نماید و در نتیجه هماهنگی لازم بین فرد و محیط ایجاد شود (موحدی، ۱۳۹۳). چنانچه سازگاری خوب صورت گیرد، کیفیت زندگی فرد افزایش می یابد و در غیر این صورت نه تنها خود آن ها، بلکه خانواده نیز دچار مشکلاتی از قبیل، عدم توانایی در حل تعارضات و گسیختگی خانوادگی می گردد (عبدی و همکاران، ۱۳۹۴). سازگاری جنبه-های مختلف عاطفی، اجتماعی^۶ و تحصیلی^۸ را در برمی گیرد.

^۵Putt Wayne

^۶Martin

^۷emotional

^۸social

^۹academic

بنابراین پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم دانش‌آموز انجام می‌شود. بر این اساس آنچه این تحقیق به دنبال آن است این است که کیفیت مهارت‌های ارتباطی معلمان با دانش‌آموزان چگونه است و آیا بین کیفیت ارتباط معلم دانش‌آموز با سازگاری و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد؟ با توجه به مطالب ذکرشده و همچنین عدم وجود پژوهش‌های کافی در این مورد، تحقیق حاضر در جهت توجه و پژوهش بیشتر در این راستا، به بررسی رابطه بین کیفیت ارتباط معلم دانش‌آموز معلمان با سازگاری و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر قوچان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ می‌پردازد.

با توجه به چارچوب نظری و پیشینه تجربی پژوهش، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر تدوین گردیده است:

۱. سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش‌آموز قابل پیش‌بینی است.
۲. سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش‌آموز قابل پیش‌بینی است.
۳. بین سازگاری و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه تحقیق

عیسی زادگان و همکاران (۱۴۰۰) ضمن بررسی رابطه بین امید، خوش‌بینی و معنای تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی گزارش کردند که بین معنای تحصیلی و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. عباسی، عبادی، شفیع و پیرانی (۱۳۹۸) ضمن پژوهشی درباره بهزیستی اجتماعی و سرزندگی تحصیلی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که بهزیستی اجتماعی با اشتیاق تحصیلی همبستگی مثبت داشت، اما سرزندگی تحصیلی با اشتیاق تحصیلی (یک مؤلفه معنای تحصیلی) همبستگی معناداری نداشت. قدم پور و همکاران (۱۳۹۸) ضمن پژوهشی درباره رابطه فرسودگی تحصیلی با اشتیاق و عملکرد تحصیلی به این نتیجه رسیدند که فرسودگی تحصیلی (به‌عنوان نقطه مقابل سرزندگی تحصیلی) با اشتیاق و عملکرد تحصیلی رابطه منفی و معنادار داشت. لذا می‌توان نتیجه گرفت که سرزندگی تحصیلی با اشتیاق و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معنادار دارد. مرادی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرزندگی تحصیلی؛ نقش واسطه‌ای باورهای خودکارآمدی تحصیلی نشان دادند که باورهای خودکارآمدی تحصیلی با سرزندگی تحصیلی رابطه مثبت دارد و همچنین قادر است بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرزندگی تحصیلی نقش واسطه ایفا نماید. مورای و مالمگرین^۱ (۲۰۲۲) تأثیر اجرای یک برنامه آموزشی رابطه معلم - دانش‌آموز را بر سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی دانش‌آموزان مورد تحقیق قراردادند. هدف این پژوهش تأثیر یک برنامه طراحی‌شده ارتباطی بر بهبود روابط نوجوانان با معلمانشان بود. همه شرکت‌کنندگان دانش‌آموزانی بودند که مشکلات عاطفی و رفتاری قابل توجهی داشتند و توسط معلمان معرفی شده بودند. نتایج این پژوهش نشان داد که دانش‌آموزان گروه آزمایشی، سازگاری آموزشی، عاطفی و اجتماعی بالاتر از میانگین را نسبت به دانش‌آموزان گروه کنترل نشان دادند. لینگ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان رابطه برون‌گرایی، سرزندگی و معنای زندگی در دانشجویان چینی به این نتیجه رسیدند که برون‌گرایی، سرزندگی و معنای زندگی رابطه مستقیم و معناداری داشتند. فلدمن و کوپوتا^۲ (۲۰۱۷) به این نتیجه رسیدند که بین سرزندگی تحصیلی با ارزش تکلیف رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. به عبارت دیگر هرچقدر میزان سرزندگی تحصیلی افزایش یابد، افراد ارزش بیشتری برای تکالیف درسی (یکی از مؤلفه‌های معنای تحصیلی) قائل می‌شوند. مارتین^۳ (۲۰۱۷) ضمن پژوهشی درباره

^۱Murray and Malgorrine

^۲Lee & et al

^۳Feldman & Kubota

^۴Martin

سرزندگی تحصیلی و پیامدهای تحصیلی به این نتیجه رسید که در دانش‌آموزان اختلال نقص توجه/ بیش‌فعال و در دانش‌آموزان عادی بین سرزندگی تحصیلی و عملکرد تحصیلی رابطه معنادار مستقیم وجود داشت.

روش شناسی

این پژوهش بر اساس هدف، از پژوهش‌های کاربردی محسوب می‌شود و از حیث شیوه گردآوری داده‌ها، پژوهشی توصیفی پیمایشی از نوع تحلیل همبستگی است که در آن، رابطه میان متغیرها بر اساس هدف پژوهش تحلیل می‌شود و به‌طور مشخص، مبتنی بر معادلات ساختاری است. برای گردآوری اطلاعات درزمینه مبانی نظری و ادبیات موضوع، از منابع کتابخانه‌ای، مقالات، کتاب‌های موردنیاز و نیز از پایگاه‌های اطلاعات علمی و مجله‌های الکترونیکی و برای جمع‌آوری داده‌ها، از روش میدانی به کمک پرسشنامه استفاده شد. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهر قوچان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می‌باشد. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای از بین کلیه مدارس ابتدایی شهر قوچان هشت مدرسه (چهار پسرانه و چهار دخترانه) به‌صورت تصادفی انتخاب و در هر مدرسه به‌صورت تصادفی یک کلاس انتخاب و تمام دانش‌آموزان آن کلاس‌ها یعنی ۲۰۰ نفر (۱۰۰ پسر و ۱۰۰ دختر) به‌عنوان نمونه آماری در پژوهش حاضر شرکت داده خواهند شد.

الف) پرسشنامه سازگاری تحصیلی کلارک و همکاران^{۱۳}

این پرسشنامه شامل ۱۵ سؤال می‌باشد که شیوه نمره‌گذاری آن بر مبنای مقیاس طیف لیکرت ۴ درجه‌ای تنظیم شده است و گزینه‌های کاملاً موافقم نمره ۴، موافقم نمره ۳، مخالفم نمره ۲ و کاملاً مخالفم نمره ۱ داده می‌شود. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۱۵ تا ۶۰ می‌باشد که هر چه نمره کلی این آزمون بالاتر باشد نشان دهنده میزان سازگاری بالای دانش‌آموزان می‌باشد. همچنین سؤالات شماره ۲-۴-۵-۶-۸-۱۲-۱۴ و ۱۵ به شیوه معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. برای اطمینان از روایی پرسشنامه‌ها از نظرات استادان دانشگاهی استفاده شد. برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرون باخ استفاده شد.

ب) پرسشنامه سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶)

چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱) پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی را با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که دارای ۴ گویه است، توسعه دادند پس از اجرای این گویه‌ها نسخه‌ی نهایی مورد بازنویسی قرار گرفت، که حاصل بازنویسی ۱۰ گویه بود. برای اطمینان از روایی پرسشنامه‌ها از نظرات استادان دانشگاهی استفاده شد. برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرون باخ استفاده شد.

ج) پرسشنامه ارتباط معلم دانش‌آموز موری و زوزاک (۲۰۱۱)

این پرسشنامه در سال ۲۰۱۱ توسط موری و زوزاک با اقتباس ۱۹ گزینه از پرسشنامه دلبستگی والدین و همسالان برای استفاده در جو ارتباطی معلم دانش‌آموز ساخته شده است. فرم تجدید نظر شده آن ۱۷ گویه است. این پرسشنامه دارای سه خرده مقیاس ارتباط، اعتماد و بیگانگی است. نمره‌گذاری آزمون بر اساس طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای است و نمرات بالاتر بیانگر کیفیت ارتباط بهتر است. برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ها (منظور از پایایی این است که تا چه اندازه ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان نتایج یکسانی به دست خواهند داد) از آزمون آلفای کرون باخ استفاده شد. برای حصول اطمینان از روایی محتوایی و ظاهری پرسشنامه، ویرایش اولیه آن مورد بررسی متخصصان و صاحب نظران در این زمینه قرار گرفت و با توجه به نظرات و پیشنهادها آن‌ها اصلاحات لازم بر روی سنجش‌ها انجام شد و پس از تأیید، استفاده شد.

بررسی برازش مدل، در سه بخش برازش مدل‌های اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری و برازش مدل کلی انجام می‌شود که در بخش تحلیل داده‌ها بررسی و توضیح داده شده است. آمار توصیفی: میانگین- انحراف معیار- جداول فراوانی- درصد و ضریب همبستگی.

^{۱۳}Clarke & et al

آمار استنباطی: رگرسیون چند متغیره - ضریب همبستگی پیرسون. به منظور تجزیه و تحلیل پرسشنامه، طبقه بندی و خلاصه کردن، توصیف و تفسیر و برقراری ارتباط از طریق اطلاعات جمع آوری شده و جهت پاسخگویی به فرضیه های تحقیق از روش های آماری توصیفی از قبیل جدول فراوانی، میانگین، انحراف معیار و ترسیم نمودار و در بخش آمار استنباطی از رگرسیون چند متغیره و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. روش های تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش شامل آمار توصیفی و آمار استنباطی خواهد بود. تمامی این داده ها به وسیله نرم افزار تحلیل آماری SPSS-23 مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهند گرفت.

نتایج و بحث

در ادامه سعی بر آن است که مهمترین اطلاعات توصیفی حاصل از مطالعات میدانی انجام شده ارائه شود.

توصیف ویژگی های فردی پاسخگویان

الف) توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت

جدول (۱): توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	
	تعداد	درصد
پسر	۱۰۰	۵۰
دختر	۱۰۰	۵۰
کل	۲۰۰	۱۰۰

ب) توزیع پاسخگویان بر حسب پایه تحصیلی

جدول (۲): توزیع درصد فراوانی پاسخگویان بر حسب پایه تحصیلی

پایه تحصیلی	فراوانی	
	تعداد	درصد
پایه چهارم	۵۷	۲۸,۵
پایه پنجم	۶۵	۳۲,۵
پایه ششم	۷۸	۳۹
کل	۲۰۰	۱۰۰

ج) توزیع پاسخگویان بر حسب سن پاسخگویان

جدول (۳): توزیع درصد فراوانی پاسخگویان بر حسب سن پاسخگویان

سن	فراوانی	
	تعداد	درصد
۹-۱۰ سال	۵۷	۲۸,۵
۱۰-۱۱ سال	۶۵	۳۲,۵
۱۱-۱۲ سال	۷۸	۳۹
کل	۲۰۰	۱۰۰

توصیف متغیرهای اصلی تحقیق

(۱) سازگاری تحصیلی

جدول (۴): مشخصات آماری متغیر سازگاری تحصیلی

متغیر	فراوانی و آماره					
	تعداد	میانگین	میانه	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل نمره
سازگاری تحصیلی	۲۰۰	۴۰,۹۸۲	۴۲	۲,۹۹۷	۱۲,۰۰۱	۵۰

(۲) سرزندگی تحصیلی

جدول (۵): مشخصات آماری متغیر سرزندگی تحصیلی

متغیر	فراوانی و آماره					
	تعداد	میانگین	میانه	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل نمره
سرزندگی تحصیلی	۲۰۰	۳۸,۰۰۳	۳۹	۴,۴۴۶	۲۲,۰۰۹	۲۰

(۳) کیفیت ارتباط معلم - دانش آموز

جدول (۶): مشخصات آماری متغیر کیفیت ارتباط معلم - دانش آموز

متغیر	فراوانی و آماره					
	تعداد	میانگین	میانه	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل نمره
کیفیت ارتباط معلم - دانش آموز	۲۰۰	۵۱,۰۳۳	۵۲	۴,۶۸۹	۲۲,۸۹۳	۳۲

یافته های استنباطی

در این بخش از تحقیق، ابتدا فرض نرم بودن یا نبودن داده ها با استفاده از آزمون اسمیرنف-کولموگروف برای مشخص نمودن استفاده از آزمون های پارامتریک و ناپارامتریک انجام پذیرفته است. سپس با توجه به فرضیه های تحقیق به بررسی رابطه ی میان متغیرها پرداخته می شود. در این راستا با توجه به سطح سنجش متغیرها سعی می گردد تا آزمون های آماری متناسب انتخاب و بر اساس آن به بررسی فرضیه های پرداخته شود.

آزمون اسمیرنف - کولموگروف برای تعیین نرمال بودن یا نبودن داده ها

مطابق جدول شماره (۷) مشاهده می شود سطح معناداری آزمون اسمیرنف (مقدار sig) کمتر از ۰/۰۵ می باشد در نتیجه متغیرهای اصلی تحقیق از توزیع نرمال برخوردار هستند. بنابراین در بررسی فرضیات این پژوهش می توان از آزمون های پارامتریک استفاده کرد. از این رو در بررسی فرضیات از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده می شود.

جدول (۷): نتایج حاصل از آزمون اسمیرنف - کولموگروف

متغیر	تعداد	مقدار (K-S)	مقدار (sig)	نتیجه نرمال/غیرنرمال بودن توزیع
سازگاری تحصیلی	۲۰۰	۰,۴۱۲	۰,۸۰۶	نرمال
سرزندگی تحصیلی	۲۰۰	۰,۴۲۵	۰,۸۱۲	نرمال

کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز	۲۰۰	۳,۹۵	۰,۰۹۸	نرمال
-----------------------------	-----	------	-------	-------

آزمون فرضیه اول: سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی است.

H₀: سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی نیست.

H₁: سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی است.

جهت آزمون این فرضیه از تحلیل رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن در جدول (۸) بیان شده است.

جدول (۸): تحلیل رگرسیون پیش بینی سازگاری تحصیلی دانش آموزان با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم-

دانش آموز

متغیر پیش بین	ضرایب خام		ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	β		
مقدار ثابت	۲۳,۹۸۰	۱,۸۲۹	-	۱۱,۹۲۳	۰,۰۰۰
کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز	۰,۳۷۶	۰,۰۴۲	۰,۵۲۴	۸,۹۰۲	۰,۰۰۰
نتایج همبستگی	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آزمون F	سطح معناداری
	۰,۵۲۴	۰,۴۹۵	۰,۵۱۲	۷۹,۹۱۲	۰,۰۰۰

همان طوری که در جدول (۸) مشاهده می شود میزان r^2 یا ضریب همبستگی برای رابطه کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز با سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی برابر ۰,۵۲۴ می باشد. همچنین استفاده از آزمون F نشان داد که سطح معنی داری این ضرائب همگی ۰,۰۰۰ می باشند که این امر نشان دهنده یک رابطه معنادار بین کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز با سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی می باشد. از سوی دیگر ضریب تعیین تعدیل شده (R^2) نشان داد که ۵۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل قابل تبیین می باشد. نتایج نشان داد که کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز با ضریب بتای ۰,۵۲۴ و سطح معناداری ۰,۰۰۰ از قدرت مناسبی جهت پیش بینی سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی برخوردار است. از این رو می توان نتیجه گرفت که سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی است. در نتیجه فرضیه اول این پژوهش مورد تأیید قرار گرفت.

آزمون فرضیه دوم: سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی است.

H₀: سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی نیست.

H₁: سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی است.

جهت آزمون این فرضیه از تحلیل رگرسیون تک متغیره استفاده شده است که نتایج آن در جدول (۹) بیان شده است.

جدول (۹): تحلیل رگرسیون پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز

متغیر پیش بین	ضرایب خام		ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	β		
مقدار ثابت	۱۱,۱۸۹	۲,۵۵۱	-	۳/۸۹۶	۰,۰۰۰
کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز	۰,۵۶۲	۰,۰۵۷	۰,۵۷۴	۹/۹۱۵	۰,۰۰۰
نتایج همبستگی	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آزمون F	سطح معناداری
	۰,۵۷۴	۰,۵۰۱	۰,۵۲۳	۹۵,۹۷۲	۰,۰۰۰

همان طوری که در جدول (۹) مشاهده می شود میزان r^2 یا ضریب همبستگی برای رابطه کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز با سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی برابر ۰,۵۶۲ می باشد. همچنین استفاده از آزمون F نشان داد که سطح معنی داری این ضرایب همگی ۰,۰۰۰ می باشند که این امر نشان دهنده یک رابطه معنادار بین کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز با سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی می باشد. از سوی دیگر ضریب تعیین تعدیل شده (R^2) نشان داد که ۵۲ درصد از تغییرات متغیر ملاک به وسیله متغیر پیش بین قابل تبیین می باشد. نتایج نشان داد که کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز با ضریب بتای ۰/۵۴۹ و سطح معناداری ۰,۰۰۰ از قدرت مناسبی جهت پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی برخوردار است. از این رو می توان نتیجه گرفت که سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز قابل پیش بینی است. در نتیجه فرضیه دوم این پژوهش مورد تأیید قرار گرفت.

آزمون فرضیه سوم: بین سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

H₀: بین سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود ندارد.

H₁: بین سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

جهت بررسی آزمون فرضیه سوم این پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده که نتایج آن در جدول (۱۰) قابل مشاهده می باشد.

جدول (۱۰): نتایج ضریب همبستگی سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان

سرزندگی تحصیلی			سازگاری تحصیلی
سطح معناداری (sig)	ضریب همبستگی (r)	تعداد	
۰,۰۰۰	۰,۴۲۸	۲۰۰	

فرضیه سوم این پژوهش عبارت است از: بین سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد. جهت آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است، چرا که سطح سنجش متغیرهای مستقل و وابسته فاصله ای می باشد. تجزیه و تحلیل این آزمون در رابطه با این فرض در جدول شماره (۱۰) نشان داد که، بین دو متغیر سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با ضریب ۰,۴۲۸ و سطح معناداری ۰,۰۰۰ با ۹۹ درصد اطمینان رابطه ی معنادار وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم این پژوهش نیز مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه گیری

همان طوری که نتایج تجزیه و تحلیل داده ها در خصوص فرضیه اول این پژوهش نشان داد نتایج نشان داد که کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز با ضریب بتای ۰/۵۲۴ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ از قدرت مناسبی جهت پیش بینی سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی برخوردار است. از این رو می توان نتیجه گرفت که سازگاری تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز قابل پیش بینی است. در نتیجه فرضیه اول این پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. در تبیین نتایج این فرضیه می توان بیان کرد که کمتر دانش آموزی است که در تجربه و روابط مدرسه ای خودشیفته و تحت تأثیر شخصیت و رفتار یکی از معلمین یا استادان خود قرار نگیرد و به همین ترتیب یکی از معلمین خود را به عنوان الگو و نمونه ای برای زندگی آتی خود انتخاب نکند. رابطه خوب یا بد، تأثیرات مطلوب یا سوئی را در روابط دانش آموزان در حال حاضر و در زندگی آینده آن ها دارد. مدیران و معلمان باید در قالب رفتارهای عادی روزانه خود، چنان رفتارهایی داشته باشند که دانش آموزان تحت تأثیر قرار بگیرند و آن را به عنوان الگوی زندگی خود برگزینند (میرکمالی، ۱۳۹۵). ارتباط مثبت با معلمان رشد و پیشرفت دانش آموزان را ارتقاء می بخشد. در مقابل، ارتباط منفی با معلمان از رشد و پیشرفت دانش آموزان ممانعت می کند. روابط معلم-دانش آموز نقطه ورودی منحصر به فردی برای مربیان و معلمان فراهم می کند تا محیط یادگیری و اجتماعی کلاس درس بهبود ببخشند. هنگامی که کودکان به محیط مدارس رسمی وارد می شوند، ارتباط با معلم پایه و اساسی برای انطباق موفقیت آمیز با محیط اجتماعی و تحصیلی می شود. دوستی (صمیمیت) در روابط معلم-دانش آموز بیانگر کیفیت مثبت ارتباط در روابط معلم-دانش آموز است (احترام متقابل، مراقبت، محبت و گرمی بین معلم و دانش آموز). در مقابل تعارض بالا بیانگر کیفیت پایین (منفی) ارتباط در روابط معلم-دانش آموز است. رابطه مثبت بین معلم و دانش آموز می تواند به عنوان یک منبع مفید برای دانش آموز باشد در صورتی که یک رابطه معیوب می تواند به صورت یک مانع در برابر موفقیت تحصیلی عمل کند. بنابراین روابط بین فردی نقش تعیین کننده در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می تواند داشته باشد. اثربخشی تدریس از نظر لوی، وابلز و برکلمنز^۴ (۲۰۱۵) بیش از آنکه ناشی از روش شناختی تدریس باشد، تحت تأثیر ارتباطات معلم و دانش آموز قرار می گیرد. پژوهشگران فوق در مدت ۱۵ سال در هلند، امریکا و استرالیا به این نتیجه رسیده اند که مهارت های میان فردی و حفظ جو مثبت برای یادگیری شرط اساسی است. به نظر آن ها معلمان اثربخش علاوه برداشتن مهارت های فنی تدریس ارتباط گران خوبی هستند (بازرگان و صادقی، ۱۳۹۳). نتیجه تحقیق ویگفیلد^{۱۵} (۲۰۱۴) نشان می دهد که معلمانی که بتوانند در تعاملات کلاسی خود با دانش آموزان در جهت انجام تکالیف درسی ارزش و انتظار موفقیت ایجاد کنند، دانش آموزان برای جلب رضایت معلم بیشتر تلاش می کنند. نتایج تحقیقات دن بروک^{۱۶} و همکاران (۲۰۱۵) نشان داد که ادراک دانش آموزان از رفتار بین فردی ارتباط قوی با پیشرفت تحصیلی در همه دروس دارد.

در خصوص فرضیه دوم این پژوهش، نتایج تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که نتایج نشان داد که کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز با ضریب بتای ۰/۵۴۹ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ از قدرت مناسبی جهت پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی برخوردار است. از این رو می توان نتیجه گرفت که سرزندگی تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با توجه به نقش کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز قابل پیش بینی است. در نتیجه فرضیه دوم این پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. در تبیین نتایج این فرضیه می توان بیان کرد که روابط موثر معلم و دانش آموز درگیری دانش آموز در فرایند تعلیم و تربیت را موجب می شود که این امر به نوبه ی خود در دانش آموزان ایجاد علاقه نموده و همچنین این علاقه را حفظ می کند (راه اندازی و حفظ علاقه) و زندگی تحصیلی دانش آموزان را بهبود می بخشد (کار، ۲۰۰۵). لو (۲۰۰۳)، پاسکارلا و ترنزینی (۱۹۹۱)، نیز دریافتند که تعامل با معلمان و مربیان در کلاس درس، آزمایشگاه، ساعات کاری یا دیگر مکان ها، یکی از کلیدهای تجارب

^۱Levy, Wubbles & Berekelmans^{۱۵}Wigfield^{۱۶}den Brok

آموزشگاهی مر تبط با رشد دانش آموزان است. تعامل مثبت و نزدیک بین معلمان و مربیان با دانش آموزان و دانشجویان، رشد تحصیلی و شخصی را تسریع کرده و زمینه ساز تجارب مساعد تحصیلی است. کسانی که در رشد احساس تعلق یا ارتباط اجتماعی با مدرسه و معلم شکست می خورند، در معرض خطر عملکرد تحصیلی ضعیف هستند. محیط مشوق و حمایتگر در مدرسه و کلاس هایی که در آن احترام متقابل میان معلم و دانش آموزان برقرار و روابطی مبتنی بر همکاری و مشارکت میان دانش آموزان حاکم باشد، نه تنها رضایت و شادمانی دانش آموزان را تأمین می کند بلکه بر اساس یافته های فیشر و همکاران (۱۹۹۵) بین رفتار میان فردی معلم، پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان به درس رابطه معناداری ایجاد می کند (بازرگان و صادقی، ۱۳۸۰). و در نهایت باعث سرزندگی آموزشی دانش آموزان که به صورت پاسخی مثبت، سازنده و انطباقی که شامل انواع چالش ها و موانعی که در موقعیت های روزمره و عادی آموزشی می باشد، می شود.

و در نهایت در خصوص فرضیه سوم این پژوهش، نتایج تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که بین دو متغیر سازگاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با ضریب ۰,۴۲۸ و سطح معناداری ۰,۰۰۰ با ۹۹ درصد اطمینان رابطه ی معنادار وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم این پژوهش نیز مورد تأیید قرار گرفت. این یافته ها نشان می دهد در صورتی که سازگاری تحصیلی دانش آموزان افزایش یابد در نتیجه سرزندگی تحصیلی این دانش آموزان نیز افزایش خواهد یافت. در تبیین نتایج این فرضیه می توان بیان کرد که دانش آموزانی که سازگاری و سرزندگی بالا دارند، تکالیف دشوار را به عنوان چالش می بینند، نسبت به اهدافشان متعهد باقی می مانند و در صورت شکست به تلاش خود می افزایند و نهایتاً پشتکار آن ها موجب موفقیت می شود، اما برای دانش آموزان دارای سازگاری و سرزندگی پایین، تکالیف دشوار در حکم تهدید شخصی هستند و مواجه شدن با شکست، موجب درماندگی و دست کشیدن از تلاش و نهایتاً اکتفا به عدم موفقیت می شود. بنابراین، سازگاری و سرزندگی آثار متنوعی بر عمل افراد داشته، فعالیت های انتخابی آن ها را تحت تأثیر خود قرار می دهد. افراد گرایش به انجام فعالیت هایی دارند که صلاحیت و کفایت لازم برای انجام آن را داشته باشند و از انجام فعالیت هایی که در آن ها احساس کفایت نمی کنند پرهیز می نمایند، آن ها فقط در صورتی درگیر این فعالیت ها می شوند که احساس کنند برایشان منفعتی در پی خواهد داشت و در غیر این صورت، انگیزه کمی به درگیر شدن در چنین فعالیت هایی دارند. به طوری کلی محیط مدرسه یکی از تأثیرگذارترین حوزه های اجتماعی در زندگی یک نوجوان محسوب می شود. چند دهه پژوهش نشان داده است که تجارب دانش آموزان و سازگاری با مدرسه می تواند تأثیرات مثبت و منفی بر رشد او داشته باشد. فقدان سازگاری دانش آموز را به ترک و یا افت تحصیل سوق می دهد، بنابراین برای نیل به پیشرفت تحصیلی و عملکرد مناسب و پیشگیری از افت و ترک تحصیل، بررسی و تمرکز بر سازگاری تحصیلی بسیار حائز اهمیت است. سازگاری در دوران پر فراز و نشیب نوجوانی، در محیط های آموزشگاهی به بهبود عملکرد آموزشی کمک قابل توجهی می کند. از سوی دیگر سرزندگی تحصیلی، تاب آوری تحصیلی را در چارچوب زمینه ی روانشناسی مثبت منعکس می کند. بنابراین، سرزندگی تحصیلی یکی از شاخص های مهم که بر تربیت و یادگیری تمرین و موفقیت آمیز فرد تأثیر می گذارد و در آنجا لیاقت ها و توانایی ها به بار می نشیند و پیشرفت های علمی حاصل می شود؛ اما در زندگی روزانه ی تحصیلی، دانش آموزان با انواع چالش ها، موانع و فشارهای خاص این دوره (از جمله نمرات ضعیف، سطوح استرس، تهدید اعتماد به نفس در نتیجه ی عملکرد، کاهش انگیزش و تعامل و ...) مواجه می شوند. مرور پیشینه پژوهش در ارتباط با سرزندگی تحصیلی نشان می دهد که سرزندگی تحصیلی به نتایج مهم انگیزشی مانند اضطراب کمتر و عملکرد بهتر و افزایش پیشرفت تحصیلی منجر می شود.

پیشنهاده

با توجه به نتایج بدست آمده از فرضیه های این پژوهش پیشنهادهای کاربردی زیر ارائه گردیده است:
پیشنهادهای می گردد معلمان به منظور افزایش سازگاری تحصیلی دانش آموزان، با فراهم آوردن شرایط لازم، سطح انگیزش دانش آموزان را بالا ببرند.

پیشنهادهای می گردد با برگزاری دوره های آموزشی ضمن خدمت برای معلمان، اهمیت و ضرورت کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز تشریح و سعی بر آموزش راهکارهای مناسب جهت تقویت این رابطه ها شود.

برگزاری کلاس های مشاوره جهت برطرف کردن مشکلات دانش آموزان و افزایش سرزندگی تحصیلی دانش آموزان. پیشنهاد می گردد که دستاوردکاران مدرسه (معلم، مدیر، مشاور و...) که عوامل موثر در تعیین سازگاری و سرزندگی تحصیلی انگیزشی دانش آموزان هستند در تعیین سازگاری و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان باید به ویژگی های کیفیت ارتباط معلم-دانش آموز توجه نمایند.

منابع و مأخذ

- حسینی، خ؛ حیدری، ع، نادری، ف. (۱۳۹۳). بررسی رابطه شادکامی و خوش بینی با عملکرد تحصیلی، اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، موسسه آموزش عالی مهر اروندی مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
- دهقانی زاده، محمدحسین؛ حسین چاری، مسعود؛ مرادی، مرتضی سلیمانی خشاب، عباسعلی (۱۳۹۳). "سرزندگی تحصیل و ادراک از الگوهای ارتباطات خانواده و ساختار کلاس، نقش واسطه های ابعاد خودکارآمدی. فصلنامه روان شناسی تربیتی، ۳۲(۱۰): ۱-۳۰.
- رشیدی کوچکی، ن. (۱۳۹۴). نقش سرمایه های روان شناسی مثبت در پیش بینی مثبت اندیشی و شادکامی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان.
- زارع، حسین (۱۳۹۵). تاثیر آموزش شناختی ارتقای امید بر خوش بینی و انگیزش پیشرفت دانشجویان دانشگاه پیام نور فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی. ۴(۱۳): ۸۵-۹۳.
- عباسی، م. اعیادی، ن. شفیع، ه. پیرانی، ذ. (۱۳۹۸). نقش بهزیستی اجتماعی و سرزندگی تحصیلی در پیش بینی اشتیاق تحصیلی در دانشجویان پرستاری. نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹(۱)، ۱-۱۲.
- عبدی هادی م؛ هاشمیان؛ کیانوش، ابوالمعالی الحسینی خدیجه (۱۳۹۴). پیش بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس ویژگی های شخصیتی و خود تنظیمی تحصیلی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم. فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهشنامه تربیتی. ۱۰(۴۴): ۱۱۱-۱۲۸.
- عیسی زادگان علی، میکائیلی منیع فرزانه، مروئی میلان فیروز (۱۴۰۰). رابطه بین امید، خوش بینی و معنای تحصیل با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره پیش دانشگاهی. مجله روانشناسی مدرسه. ۳(۲): ۱۵۲-۱۳۷.
- مرادی، مرتضی؛ چراغی، اعظم (۱۳۹۶). "الگوی علی - تجربی از روابط بین ادراک از الگوی ارتباط خانواده، ادراک از ساختار کلاس، انگیزش و خودگردانی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در نوجوانان دبیرستانی". مجله مطالعات آموزش و یادگیری، ۶(۱): ۱۱۳-۱۴۰.
- موحدی، ی؛ باباپور خیرالدین، ج موحدی، م. (۱۳۹۳). اثر بخشی آموزش گروهی مبتنی بر رویکرد امید درمانی بر افزایش امید و بهزیستی روان شناختی دانش آموزان، مجله روانشناسی مدرسه، ۱۱۳(۲)، ۱۳۰-۱۱۶.
- میرکمالی، محمد (۱۳۸۶). رفتار و روابط در سازمان و مدیریت. چاپ پنجم: نشر یسطرون.
- نریمانی، نادر (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سبکهای مدیریتی معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر در دبیرستانهای استان کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد: دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.

- Alderman, M. K. (2013). Motivation for achievement: Possibilities for teaching and learning. Routledge.
- Altunsoy, S., Çimen, O., Ekici, G., Atik, A.D., & Gökmen, A. (2010). An assessment of the factors that influence biology teacher candidates levels of academic self-efficacy, Procedia Social and Behavioral Sciences, 2,2377-2382.
- Collie, R. J., Martin, A. J., Malmberg, L. E., Hall, J., & Ginns, P. (2015). Academic

- buoyancy, student's achievement, and the linking role of control: A cross-lagged analysis of high school students. *British Journal of Educational Psychology*, 85(1), 113-130.
- Feldman, D. B., & Kubota, M. (2015). Hope, self-efficacy, optimism, and academic achievement: Distinguishing constructs and levels of specificity in predicting college grade-point average. *Learning and Individual Differences*, 37, 210-216.
 - Ghasemi – nejad, M. H. (2014). Adaption in Yoth: components , preditors and consequences. unpublished Ph.D. Thesis, Sydney University.
 - Lee, J. & Shute, VJ. (2020). Personal and social- contextual factor in K- 12 academic performance: An integrative perspective on student learning. *Educational psychologis*, ۴۵(۳): ۱۸۵- ۲۰۲.
 - Ling, Y., Huebner, E. S., Liu, J., Liu, W. L., Zhang, J., & Xiao, J. (۲۰۲۰). The origins of hope in adolescence: A test of a social-cognitive model. *Personality and of hope isolescence Individual Differences*, 87, 307-311.
 - Martin, A. J. (2017). The role of ADHD in academic adversity: Disentangling ADHD effects from other personal and contextual factors. *School Psychology Quarterly*, 29(4), ۳۹۵.
 - Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2009). Academic resilience and academic buoyancy: Multidimensional and hierarchical conceptual framing of causes, correlates and cognate constructs. *Oxford Review of Education*, 35(3), 353-370.
 - Miller, S., Connolly, P., & Maguire, L. K. (2013). Wellbeing, academic buoyancy and educational achievement in primary school students. *International Journal of Educational Research*, 62, 239-248.
 - Phan, H.P. & Ngu, B.H. (2017). An empirical analysis of students learning and achievements: A motivational approach. *Educational Journal*, 3(4), 203-216.
 - Putwain, D. W., & Daly, A. L. (2013). Do clusters of test anxiety and academic buoyancy differentially predict academic performance?. *Learning and Individual Differences*, 27, ۱۵۷-۱۶۲.
 - Putwain, D. W., Daly, A. L., Chamberlain, S., & Sadreddini, S. (2015). 'Sink or swim': buoyancy and coping in the cognitive test anxiety-academic performance relationship. *Educational Psychology*, 1-19.
 - Putwain, D. W., Connors, L., Symes, W., & Douglas-Osborn, E. (2012). Is academic buoyancy anything more than adaptive coping?. *Anxiety, Stress & Coping*, 25(3), 349-۳۵۸.
 - Stainberg. S.E. (2013). Use of logotherapy's mountain range exercise with male adolescents with mental retardation- developmental disabilities and sexual behavior problems. *Journal of contemporary psychotherapy*, vol: 33, No.3 ,Fall, pages:219-234
 - Tanyi, M.E . Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2013). The students adjustment inventory manual, *TFE Psychological Journal*, 10, 1-14.

